

Урна (XVI - XV век п.н.е.)

- Мојсиње -

- Народни музеј Чачак -

ОД КОСЕ ДО ЧЛАНКА

У Мојсињу крај Чачка значајни налази из шестог, деветог и шеснаестог века пре наше ере. – Урне ретке лепоте и симболичких украса

Лето које нас управо оставља археолози из Чачка и Београда памтиће по пет дана који су „потресли” археолошку науку, како кажу, пола у збиљи, пола у шали. Да су се резултати зауставили на предметима од бронзе, ћилибара и круници зуба из половине VI века пре наше ере, нађени на површинском слоју једне хумке пречника 22 метра у селу Мојсиње код Чачка, археолошка знатижеља би била задовољена. Али, изненађења су тек уследила:

Наруквица - старије гвоздено доба - Народни музеј Крагујевац

- Испод овог слоја који припада VI веку, наишли смо на још старију групу гробова, по свему судећи из IX века пре наше ере. Дванаест скелета, било је положено један уз други, без икаквих прилога. Само се подно стопала једног налазила мала, трошна посуда. По богатству пратећих предмета из ове групе издваја се гроб младе женске особе. Није имала више од четрнаест, петнаест година када је сахрањена. Једино је она имала привилегију да понесе на онај свет шест витичарки, бронзане прстенове за уређење фризуре, једну дијадему која је служила да се коса причврсти на темену, прелепу бронзану огрлицу и украсе за ножне чланке.

Заједно и у смрти

То што је једино покојница имала богату опрему, а што су сви остали сахрањени као пуки сиромаси наводи нас на закључак да је реч о супрузи племенског вође или некој другој важнијој женској особи – каже Милорад Стојић, археолог београдског Археолошког института, који је са својим колегама Растком Васићем и Лидијом Никитовић, вишим кустосом чачанског Народног музеја, овог лета истраживао једну од четири гробне целине на локалитету Лугови у селу Мојсиње.

Део бронзаног накита из средњег бронзаног доба - Народни музеј Чачак

- Какав су правац добила даља ископавања?

- Из дана у дан отварају се нови слојеви. Били смо усхићени. Испод ових налаза из деветог века указале су се урне са пепелом спаљених покојника из 16. и 15. века пре нове ере.

Да су у једној сачувани посмртни остаци жене говори убачена украсна игла, а у другој, у пепелу, нађен је нож као мушки атрибут. Ради се о двојном гробу занимљиве конструкције са керамичким посудама ретке лепоте. Да ли је могуће да су мушкарац и жена умрли истовремено или се жена жртвовала – питања су која побуђује чињеница истовремене сахране. Нашли смо 22 посуде богато украшене, а рестауратор Живота Милановић је учинио да оне већ заблистају пред публиком – каже Милорад Стојић.

Бронзани накит из средњег бронзаног доба

- Народни музеј Чачак -

- О каквим украсима је реч?

- Најлепша урна, висока 60 центиметара, прекривена је од обода до дна урезаним пластичним елементима. На „трбуху” се налази шест испупчења, а међу њима орнаменти дубоко симболичког значења. То су линије које се правилно смеђују и ми ћемо покушати да утврдимо да ли је у питању неки облик календара. Налази из овог, најстаријег слоја (XVI-XV век пре наше ере) јасно сведоче о ритуалу сахрањивања заједничком свим народима тадашње средње и југоисточне Европе.

Лепота за витрине

Игла из једне од урни представља најјужнији налаз те врсте, а нож егејског типа говори нам да је ова племенска заједница одржавала контакте и са крајњим југом Балканског полуострва. Ако знамо за сличне начине сахрањивања на северу (Мађарска, Словачка, Пољска), као и на Доњем Дунаву, па повежемо те тачке са Мојсињем, изненадиће нас ширина простора који је та култура обухватала.

Листолики шиљак - палеолит

На простору Поморавља забележени су остаци више стотина насеља из IX века, али сахрањивање из тог периода науци је било потпуно непознато до ових открића. Дванаест скелета из средишњег слоја хумке у Мојсињу и пећ од два метра у пречнику са бројним уломцима керамике која се пекла специјално за чин сахране пружају обиље нових података за изучавање обичаја и живота у деветом веку пре наше ере. Изузетни резултати навели су стручњаке да размишљају и о истраживању преостале три хумке у селу Мојсиње идућег лета. „Очекујемо да ће Народни музеј у Чачку добити око 250 првокласних предмета за своје витрине, а наука још драгоцених чињеница - каже Милорад Стојић.

Светлана Марковић